

PFU-SAK NR. 120/12

KLAGER: Cecilie Johansen, kommunikasjonssjef i PU
ADRESSE: Politiets utlendingsenhet, Pb. 8102 Dep., 0032 Oslo
TELEFON: 41 54 00 67 / 22 34 24 58
PUBLIKASJON: Tidens Krav
PUBLISERINGSDATO: 15.03.2012
STOFFOMRÅDE: Innvandrerspørsmål
GENRE: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Journalistisk arbeidsmetode, premiss
REGISTRERT: 25.04.2012
BEHANDLET I SEKR.: 26.04.2012; tilsvaarsrunden innledet
BEHANDLES I PFU: 19.06.2012
FERDIGBEHANDLET:
BEHANDLINGSTID: 54 dager
KLAGEGRUPPE: Offentlig ansatt
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Tidens Krav omtalte **torsdag 15. mars 2012** tvangsretur-avtalen med Etiopia som ble inngått i januar, og som innebærer at etiopiere som har oversittet utreisefristen etter å ha fått avslag på asylsøknaden, kan tvangssendes ut av Norge fra og med 15. mars.

Hovedartikkelen hadde tittelen «**Mange lever i frykt**», undertittelen «**Tingvoll ber om at asylsøkerne behandles humant**» og ingressen:

«Mot Frp og Høyres stemmer ba Tingvoll formannskap om at asylsøkere ikke tvangsreturneres til Etiopia. Det spørres om de blir hørt.»

I en underartikkel med tittelen «**Ser på etiopiere som én enkeltsak?**», fremkom det at Tidens Krav har henvendt seg til Politiets utlendingsenhet (PU) for å finne ut hvor mange som nå risikerer å bli tvangsutsendt. Her ble kommunikasjonssjef Cecilie Johansens uttalelser til journalisten per e-post og telefon gjengitt. I denne sammenheng het det blant annet:

«– SOM SAGT så kommenterer vi ikke enkeltsaker og kan derfor ikke svare på spørsmålet ditt om hvor mange som står i fare for å bli tvangsreturnert etter 15. mars.»

«Ut fra svaret må det oppfattes som om Politiet her regner en hel folkegruppe som én enkeltsak. Dette er stikk i strid med prinsippet om at hver enkelt person skal ha sin sak vurdert på frittstående grunnlag.»

Johansen mener på sin side også at det er UDI som svarer på hvor mange som har oversittet utreisefristen.

- PU har ansvaret [for] fastsettelse av identitet, framskaffelse av reisedokumenter, aksept fra hjemland og selve returen til hjemlandet, slår hun fast.»

Det fremgår også at avisen har sendt en sms til seksjonsleder i PU, som skal ha videresendt spørsmålet til kommunikasjonssjefen. I denne sammenheng het det:

«Onsdag ringte en litt mer nyansert Johansen tilbake til Tidens Krav. - Det var kanskje litt klønete sagt, begynner kommunikasjonssjefen. Før hun legger til at hun ikke kan kommentere etiopiere som gruppe. - Da regner dere altså én folkegruppe som én enkeltsak? - Nei, det gjør vi ikke. Alle saker kommer til oss enkeltvis etter at de har oversittet fristen for utreise.»

KLAGEN:

Klager er kommunikasjonssjefen i PU, som skriver: «Jeg ønsker at PFU skal vurdere innholdet og formidlingsformen i nyhetsoppslaget på bakgrunn av den kontakten som journalisten og jeg hadde i forkant av oppslaget. Jeg ønsker en tilbakemelding på om metoden til journalisten oppfyller kravet om god presseskikk - ref punkt 3.3 i "Vær Varsom plakaten": - *Det er god presseskikk å gjøre premissene klare i intervjusituasjoner og ellers i forhold til kilder og kontakter.*»

Klager opplyser at Tidens Kravs journalist ringte henne 13. mars, og at hun da ba om å få spørsmålene hans tilsendt per e-post. Det gjorde journalisten. I e-posten spør journalisten hvor mange etiopiere som har oversittet utreisefristen og som står i fare for å bli tvangsreturnert når den nye avtalen trer i kraft. Det fremgår også av e-posten at journalisten har vært i kontakt med UDI som har henvist ham til politiet for svar på hvor mange som står i fare for å bli sendt ut av landet. Klager besvarte journalistens e-post og opplyste at det er UDI som skal svare på hvor mange som har oversittet utreisefristen. I tillegg påpekte hun at PU ikke kommenterer enkeltsaker og ikke kan kommentere hvor mange som står i fare for å bli tvangsreturnert. Hun henviste også journalisten til en informasjonsartikkel som ville bli publisert på politiets nettsider.

Journalisten reagerte på at PU ikke kunne svare, men henviste til UDI, ettersom en saksbehandler i UDI hadde henvist journalisten til PU for svar på antallet. Klager anfører: «Journalisten hadde altså kontaktet en saksbehandler i UDI, som sendte han til PU, noe som selvfølgelig er beklagelig. Jeg sendte ham [journalisten] derfor umiddelbart en e-post og anbefalte ham om å kontakte pressetelefonen til UDI siden jeg ikke kunne svare på spørsmålet hans.» I tillegg sendte klager en e-post til infoavdelingen i UDI og forberedte dem på henvendelsen, samt «for å tipse om at en saksbehandler i UDI formidler feilinfo på forespørsler fra media».

Klager hørte ikke mer fra journalisten etter dette, men en kollega, seksjonsleder i PU, mottok en sms fra journalisten. Her skriver journalisten at han har vært i kontakt med kommunikasjonssjefen, og at hennes svar tyder på at «politiet skjærer hele denne folkegruppa over en kam». Ettersom alle mediehenvendelser skal gå via kommunikasjonsenheten i PU, sendte klagers kollega forespørselen til klager, som så ringte journalisten. Klager forklarer: «Målet med samtalen var å presisere at jeg ikke anser alle

etiopiere som *en* enkeltsak. Journalisten var svært opptatt av akkurat dette, noe jeg stiller meg undrende til ettersom spørsmålet i utgangspunktet var hvor mange etiopiere som ville bli uttransportert. Jeg ønsket ikke en lang diskusjon og forsøkte å være ydmyk og imøtekommende og sa at det kanskje var "klønete" av meg å innlede svaret slik når PU likevel ikke kunne gi et svar på spørsmålet hans. (...) Min intensjon var å opprettholde en god tone med journalisten, som likevel fortsatt[e] å stille spørsmål; "*Ser du på etiopiere som en gruppe?– og kan du kommentere de som en gruppe?*"» Klager forsøkte å avslutte samtalen og gjentok opplysningene gitt i første e-post.

Når det gjelder den siste telefonsamtalen, opplyser klager at hun aldri opplevde den som et intervju, men som en samtale for å oppklare en misforståelse og gi bakgrunnsinformasjon. Hun anfører at hun ofte har slike samtaler, og at hun anser dem som nødvendige for at publisert informasjon skal bli korrekt. Klager reagerer derfor på at uttalelser fra samtalen ble gjengitt i avisen.

Klager reagerer også på at journalisten, slik hun ser det, i artikkelen gir «uttrykk for sin frustrasjon over å bli henvist fram og tilbake til PU», noe klager mener det ikke er grunnlag for, ettersom han «tross alt kontaktet feil person». Hun anfører dessuten: «Men først og fremst så stiller jeg spørsmål ved om journalisten bør formidle en tolkning av mitt utsagn uten å gi meg tilsagnsmulighet. Det var jeg som kontaktet journalisten og ikke omvendt. Mitt mål var å klargjøre en misforståelse som jeg ble klar over ved å få tilgang på en sms mellom journalisten og en kollega i PU.»

Klager kontaktet journalisten etter publisering og uttrykte sin skuffelse. I samtalen ble klager tilbudt å skrive et innlegg i avisen, noe hun avsto. Etter klagers mening har journalisten opptrådt presseetisk uakseptabelt overfor henne, og hun anser oppslaget som usaklig.

FORSØK PÅ MINNELIG ORDNING:

Partene har vært i kontakt etter at klagesaken ble igangsatt, men uten at det har lyktes dem å finne frem til en minnelig løsning.

TILSVARSRUNDEN:

Tidens Krav påpeker at spørsmålet her er om samtalen mellom klager og avisens journalist var ment for publisering eller ikke.

Når det gjelder klagers svar på journalistens spørsmål i første e-post som ble sendt, mener Tidens Krav at det «kan tolkes som at politiet anser hele gruppen med etiopiere som en enkeltsak». Slik avisen ser det, ble saken gjennom dette svaret «plutselig en helt annen enn den i utgangspunktet var».

Avisen anfører: «Journalisten ønsket derfor å snakke med en person i PU som har et faktisk ansvar. Han fikk navnet til Tommy Wold, som dessverre var umulig å nå på telefon. Derfor ble det sendt en tekstmelding til Wold. Wold tok aldri kontakt. I stedet ringte Johansen som er kommunikasjonssjef i PU. Hun gir uttrykk for at hun har fått oversendt spørsmålet vår journalist sendte på sms til Wold. (...) Journalisten oppfatter derfor naturlig nok henvendelsen fra Johansen som at hun ringte for å svare på vegne av PU. Hun ga under samtalen aldri på noen måte uttrykk for at dette var en samtale som bare skulle være mellom

henne og vår journalist. Hun bekrefter også at samtalen er presist gjengitt, nærmest ordrett, som hun selv skriver i klagen. Johansen ber heller aldri om sitatsjekk.»

Tidens Krav påpeker at journalister «normalt» ikke ringer for å snakke off the record, og: «Nettopp en kommunikasjonssjef i en offentlig etat må vite dette. At klageren skriver at hun ofte snakker off the record med journalister, høres merkelig ut. Men nettopp fordi hun hevder at hun ofte har slike samtaler, burde hun forstå at hun måtte presisere at samtalen er off the record.»

Klageren anfører: «Problemet i denne saken, og som nok skaper forvirring fra starten, er at journalisten stiller to ulike spørsmål – som skal besvares av henholdsvis UDI og PU:

- *Hvor mange etiopiere har oversittet utreisefristen.* Spørsmålet stilles til PU, men skal besvares av UDI, noe jeg gir klart uttrykk for i første e-post.
- *Kan vi få en oversikt over antallet personer som kan risikere å bli sendt ut av landet etter returavtalen trer i kraft.* Spørsmålet stilles til UDI, men det er PU som avgjør hvilke og hvor mange enkeltsaker som skal påbegynnes for uttransport. PU gir ikke ut opplysninger om hvilke og/eller hvor mange saker vi har begynt å jobbe med.»

Når det gjelder klagers siste telefonsamtale med journalisten, understreker klager at det var hun som ringte journalisten, ikke journalisten som ringte henne, og: «Avisen skriver også at journalisten oppfatter at jeg ringer for å svare på avisens henvendelse til Tommy Wold. Dette er journalistens tolkning, og stemmer ikke med virkeligheten. Jeg tok kontakt for å klargjøre innholdet i svaret som jeg allerede hadde gitt dagen før.»

Slik klager ser det, har journalisten endret premissene i intervjusituasjonen, tolket hennes svar og laget en ny vinkling hvor han nærmest latterliggjør henne.

Tidens Krav opplyser at journalisten opplevde den siste telefonsamtalen med klager som et intervju, og at klager aldri ga noen informasjon om at samtalen ikke var et intervju.

Avisen anfører: «I denne saken er det altså en journalist som henvender seg til en offentlig etat for å få svar på aktuelle og relevante spørsmål. Det er en profesjonell person, lederen for etatens kommunikasjonsavdeling, som tar kontakt med journalisten. Johansen er klar over at hun snakker med en journalist som har henvendt seg til etaten for å få svar på spørsmål han har stilt. Det blir ikke sagt noe fra Johansens side om at dette er bakgrunnsinformasjon og ikke svar på Holsbøvågs [journalistens] spørsmål, og det var heller ingen ting ved situasjonen som skulle tilsi dette. Derfor må klageren forvente at alt hun sa kunne bli referert.»

Tidens Krav påpeker at det er en forskjell på profesjonelle aktører og privatpersoner som sjelden eller aldri er i kontakt med media. Slik avisen ser det, må profesjonelle aktører forstå at de er i en intervjusituasjon når de blir kontaktet av en person som «presenterer seg som journalist, opplyser hvilken redaksjon han representerer og sier at han vil ha svar på noen spørsmål i tilknytning til en sak redaksjonelle arbeider med».